

Budskap för världsteaterdagen 27.3.2025

Det finländska budskapets författare: Juha Jokela

Dramatiker, regissör

Originalspråk finska, översättning: Teaterinfo Finland TINFO

Vi samlas bakom scenen strax innan förhandsföreställningen börjar och plötsligt hör vi det: publiken har släppts in och *salen surrar*. Tårarna stiger upp i ögonen. Efter ett uppehåll på nästan ett år har coronastängningarna upphört, och vi hör publikens sorl. Ljudet är oväntat vackert. Det böljar med vetskap om att det här mötet är speciellt och viktigt. En ömsesidig saknad. Ni saknade oss. Vi saknade er. Den här väntetiden har skadat oss båda. Nu är den över. Föreställningen börjar strax och vi firar.

Vad orsakade denna längtan, detta inre rop? Varför kändes det både smärtsamt och våldsamt när kontakten mellan scenkonstnärerna och publiken bröts? Det är uppenbart att teatern har en särprägel som hjälper oss att hålla oss samman och som håller oss levande inombords.

Teaterföreställningen är en gåva. Vi som slår in paketet kan inte kontrollera huruvida åskådaren tycker om sin gåva, eller vad hen gör med den. Vi kan enbart ge den och hoppas att en kontakt uppstår. Genom öppenhet. Genom att sträcka oss mot det svåra, genom tanke och skönhet, genom samarbete. I form av stämningen som sprider sig över scenrummet, i tilltagande spänningar, i blickar och beröringar.

I och för sig är situationen gynnsam, eftersom vi är samlade i samma rum. Vi andas samma luft. Förutsättningarna för att en kontakt skall uppstå har givits.

Vi lever i en tid där den mörknande himlen hotar att göra oss apatiska med sitt skrik. Våra värderingar ifrågasätts. Också konstnärernas trygghet vacklar. Men ändå vet vi, att också om andra skulle ge vika, kan konsten inte göra det. Teatern kan inte ge vika.

Vi har konstnärens ansvar för demokratin och dess framtid, ansvar för andra arters liv, ansvar för planeten. Själva grunden för vår existens ligger i att vi kämpar mot grymhet. Mot dogmer och påtvingade former. Vi sträcker oss bortom kontrollen och gränserna som fånglar vårt tänkande.

Konsten kan och måste se det felaktiga och fruktansvärda i ögonen, men den kan också se bortom den mest uppenbara berättelsen, till det lilla och sköra, det som kanske är lika viktigt.

Vad än händer, står vi ingalunda på tomma intet. Som scenkonstnärer vet vi att varje nu-ögonblick bygger på tidens lager, på jordmånen under vår egen tid. Kärleken från dem som älskat teatern genom olika epoker bär oss.

Precis som våra föregångare hyllar vi paradoxer, spelar på dödligt allvar, leker med fasor, hädar och älskar, söker det nya och värnar om det gamla. Och vi är själva en del av en större berättelse.

Jag avslutar med ett utdrag ur Boris Pasternaks dikt *Hamlet*. Också den börjar med ett surr.

”Sorlet tystnade. Jag träder ut på scenen.
Lutad mot en dörrpost lyssnar jag
till ekon fjärranfrån som når mig
ur det som stundar i min dag.”*

Vi hör inte alltid rätt själva. Det är då vi lär oss av varandra. Låt oss hålla samman.

Juha Jokela

*Översättning av Pasternaks dikt: Ralf Parland och Leo Linderberg

Juha Jokela är dramatiker, regissör och manusförfattare, vars senaste verk är bland annat Dosentit, som skrevs för Suomen Kansallisteatteri, och Eerika Rantasen tähänastinen elämä, en samproduktion mellan tre teatrar. Jokela skriver för närvarande på en ny pjäs för Helsingfors stadsteater. Jokela blev känd som den andra manusförfattaren till den Venla-belönade tv-serien Pulkkinen (1999–2002). Hans genombrott som dramatiker kom med Mobile Horror, som hade premiär på Teatteri Jurkka år 2003. Jokelas pjäser har översatts till många språk, bland annat engelska, spanska, svenska, tyska, danska, tjeckiska, ungerska och estniska. Hans verk har framförts inte bara i Europa utan också på Färöarna, i Mexiko och i USA.

Jokela regisserar sina pjäsers urpremiärer. Eerika Rantasen tähänastinen elämä, som regisserades av Jokela och skrevs tillsammans med skådespelarna är en av sju Thalia-finalister år 2025. Dosentit, som hade premiär på Suomen Kansallisteatteri år 2021, fick Finlands Vetenskapsakademiers pris för mänskliga rättigheter. Hans pjäs Fundamentalisten vann det Nordiska Dramatikerpriset år 2008 och år 2013 tilldelades Jokela Undervisnings- och kulturministeriets Finlandspris.

Teaterinfo Finland TINFO är det internationella teaterinstitutets (ITI) centrum i Finland.